

Das Latweefchu lauschu draugs.

1832. 15. Dezbr.

51ma lappa.

Jaunas sinnas.

No Pehterburges. (29. Nov.) Kad schchligs Keisers Aleksanders teem semneefem Iggaunu semmē, Kursemmē, Widsemmē un Sahmu semmē to brihwesribu dahwinaja un tohs jaunus lifkumus dewe, pehz kurrem tāpatt semneefem pascheem, kà arri muischneefem un wiffahm teefahm tannē jaunā buhschanā irr ja-turrahš, tad wiasch arri katrā semmē par to eesahkumu tahdu sawadu augstu un stipru teefu eezehle, fo sawze eeweschanas-kommissihji un kam appasch pascha Keisera stahwedamai nahzahš gahdaht, lai wiffur darra un dsihwo pehz teem jauneem lifkumeem, arri tahm zittahm teefahm wiffu eerahdiht un mahziht, fo schahš Igikam ne sinnaja un ffaidraki isteikt, fo schahš pilnigi wehl ne sawpratte. Bet kad nu tee gaddi, fo Keisers schahm teefahm bija nolizzis, jau us paschahm beigahm dohdahš, tad Pehterburgā ta wiffu augstaka walstibas-teefa pahre wiffu Kreewu-semmi irr nodohmajusi, ka gan laudim effoht par ihstenu labbumu, kad arri us preefschu wiaru semmēs tahdas sawadas kommissihjes buhtu, pee kurrehm tahš zittas teefas, kad wajaga, padohmu warretu dabbuht, un kam walka dohta, zaur Generahl-gubernateru no pascha Keisera few atkal padohmu isluhgtees. Tadehl ta walstibas-teefa irr nospreedusi, lai tuhlibn, kad tahš wezzas kommissihjes sawus darbus buhs pabeiguschas,

tahdas jaunas eezell, kas ikreis warr sanahkt, kad tahm zittahm teefahm fahds padohms no winnahm wajjaga, un kas sawas luhgſchanas zaur Generahl-gubernateru us pafchu Keiferu warr fuhtih. — Muhſu mihlajs Keifers Nikolai, kam tapatt ka zittfahrt Aleksandram ſirds arween neffahs wiſſus sawas walſtibas laudis, leelus un mafus, augſtus un ſemmus aplainohkt, wiſch ſcho noſpreedumu laſſijis, 13ta Oktober ar ſawu pafchu rohku tam appafſcha rakſtija: Ea lai noteef.

No tahs pafchas pilſſehſas. (17. Now.) Triju kungu walſts-rohbefchi zittfahrt us pafcheem Kaukaſus-kalneem ſanahze, ta ka tee kalni pafcha widdu ſtarp Kreewu, Turku un Perſeru walſts bija; tap ehz tahs daſchadas tautas, kas tannis kalnds dſihwo un weena gabbala zitta prett zittu karroja, ne ſinnadamas fur no zittu ſagſchanas un laupifchanas glahbtees, brihſcham Turku Keiferam, brihſcham Perſeru waldineefkam un brihſcham Kreewu Keiferam padewahs, fur katra dohmaja wairak palihga dabbut prett tahm zittahm. Tomehr ſchee lautini ſaweem waldineefkam drihs atkal atrahwahs, brihtinu ſawa pafcha walka dſihwoja, kamehr atkal no zitteem ſpeesti no jauna meſleja glahbtees pee weenas no tahm trim leelahm walſtibahm un pehz atkal atkritte. Ea tas ilgu laiku tannis kalnds bija, faut gan jau preeſch ſimts gaddeem Kreewu Keiferi tahm tautahm, kas winneem padewahs, taiſnus liſkumus un leelas ſchehlaſtibas dewe, dauds wairak naudas winnu dehl isdohdoht, ne ka no winneem dabbutohkt. Keiferi arri daſchreis gudrus ismahzitus kungus fuhtija turp, lai ismeſle, kahda ta ſemme tur eſfoht, kahds tas uhdens, kas tur daſchas weetas karſti no awoteem iswerd, kahdi afmini tur atrohnotees, kahdi kohki un kahdas ſahles tur augohkt, kahdi ſwehri, lohpi, putni un kahdas ſiwis tur dſihwojoht, ka warretu ſinnaht, kahdas prezzes tur dabbutamas un kahdas tur truhkſtoht, fur ras weetas pilſſehſas tur eſfoht ja:usbuhwe un kas wiſs no waldischanas puffes wehl ja:ſagahda, ſcheem lautineem us labbaku ſemmes: un lohpu kohpſchanu un us jo tikkufchu dſihwoſchanu palihdſeht. Wet woi gan tahdi zilweki, kam kriſtiga tizziba naw un kas jau no wezzeem laikeem irr eeraddinajufchees bes liſkumeem dſihwoht un wiſſas tahdas leetas, fo winni wehl ne proht, par neekeem noſaukt, — woi tahdi ar labbu prahtu kriſtigitum waldineekeem klaufihis un gudribu peernems? — Kas to dohs? — Zap ehz Kalna-Zattari arri ne dewahs wiſs meera, ir tad ne, kad Deews muhſu Keifera kara:ſpehkam prett Perſereem un prett Turkeem jau tif bija palihdſejis, ka wiſſi tee kalni winna rohka nahze. Jo tuhlihn, kad

tà ar Deewa palihgu bija notizzis, weens wiltneeks wianu starypà zehlahs, fam wahrds bija Kasi-Mullah: tas winnus fleppeni no jauna us dumpi ffubbinaja, gudri gan isdohmajis, scheem tumfscheem laudim eerunnabt, fa winsch no pascha Deewa effoht fuhthts, lai winneem palihds atfal nahft pee sawu tehwu: tehwu tizzibas. Winna launs prahts jau preefsch diweem gaddeem nahze pee gaismas, kad winsch ar tuhstoscheem karrawihreem teem meerigeem zeemeem nahze wirsu un ar warru tohs eedfihwotajus speede, lai peenemm winna mahzibu. Bet winsch Deewa taisnai sohdbai ne isbehdse wifs, jo schinnt gadda Oktober: mehnest winsch atradde sawu nahwi un muhsu firdsdrohfscheem Kreeweem isdewahs, wiffus schohs dumpineekus uswarreht. — Deews, Kungs! lai nu arri tannè pasauls mallà tawa meera faule usreete un arri tur lai laudis no tumfibas greefschahs us gaismu, jo tu "gribb, fa wiffi zilwefi muhschigi tohp isglahbti un nahft pee atsifhscha: nas tahs pateefibas." (1. Tim. 2, 4.)

• Sinuas par jaunahm grahmatahm.

5.

- 1.) Stahsti no Kreewu: tautas un walsts. Latweeschu ffohlahm par labbu, un arri jaukas lassifchanas pehz, farakstiti no Dr. Krifchana Bri: drika von der Launis, Grohbines prahwesta un mahzitaja zc. Jelgawà 1829. Pee Jahna Wr. Steffenhagen un Dehla. 94 lappu puffes Sniffi. Makfa 35 kap. sudr. naudas.
- 2.) Kursemmes Stahstu: grahmata jeb tahdu leetu isteifschana, kas weh: rà leekamas, un Kursemmè notiffuschas, no wezzeem laikeem libdf muhsu deenahm, no Kundrahta Schulz, Lindes un Birsgalles mahzitaja. Jelgawà 1832. Pee Jahna Wr. Steffenhagen un Dehla. 172 lappu puffes Sniffi. Makfa 45 kap. sudr. naudas.

Sinnams, fa labba leeta, dauts sinnabt no wezzeem laikeem un wianu notiffumeem; tapehz arr wezzi laudis ar gohdu tohp usraudfici, kad tee no pagah: juscheem laikeem mahft stahstih un mahzibas doht. Kur nu kahdà tautà jau rak: stifchana irr zeenà un grahmatas tohp mihtotas, tur tad arr schahdas tautas notiffumi sawadàs stahstu: grahmatàs tohp eelifti, teem, kas pehz dsihwohs, par pamahzifchannu. Schè nu arr Latweeschu wallodà tahdas stahstu: grahmatas us: teizamas, kas tahs pirmas schinnt wallodà par wezzu laiku notiffumeem irr sa: rakstitas. Grohbines prahwesta: tehws, kas tiffam pee Deewa aisgahjis, sawà grahmatinà sinu dohd no Kreewu: walsts un winnas notiffumeem. Tur tu war: ri lassift, fà Kreewu: walsti daschadàs laifds irr flahjees; fà it wezzds laifds Kreewi pagannu tizzibà dsihwojuschi; fà tas Leelwirfts Wladimir sawus laudis pee

fristigas tizzibas peeweddis, bet gakkâ fawu walsti isdallijis faweem dehleem un kâ tee atkal faweem behrneem jo masakus semmes gabbalus dewufchi, tã ka pahre wiffu Kreewu walsti dauds, bet jo masi waldineeki bijufchi, kas Deewam scheh! arweenu strihdibãs jirs ar zittu dshwoja. Bet kur nemeers, tur pohsts: taphez arr zittai fweeschai tantai, kas no Ahstas pahrnahze, teem Mongoleem, weegla leeta bij, Kreewus uswarreht un winnu waldineekus par faweem pawalstneekem darriht. Za Mongolu waldischana par Kreewu-semmi wesselus 224 gaddus pasahweja; tad atkal Kreewu-leelwirsti, jau wairak semmes sadabbujufchi un spehkâ fanehmufchees, Mongolu juhgu nofrattijahs un Kreewu-walstiba jo stipraka palikke, lai gan no farreem meers ne bij. Arr no dumpineekem ap 1600 gaddu pehz Kr. ds. gan leelas breefmas Kreewu-semmi zehlehs; bet ar Deewa paligu schee nemeerigi laifi beidsehs un kad ta wezza Leelwirstu-zilts bij ismirrufi, tad nu Romanowu zilts pee waldischanas tikke un sem schahs zilts waldineekem, kas wehl, Gohds Deewam! par Kreewu-semmi un arr par mums walda ar wiffu taifnibu un mihtibu, Kreewu-walsts jo leelaka palikkufi, jo wairak wiffur zeenita un winaas eedshwotajeem ar wiffadeem taifneem likkumeem un labbahm eetaifschanahm pee labklahschanas palihdsehts. Kas to wiffu jo plafchaki grihb dabubht sinnahr, tas lai pars to grahmatu no Kreewu-tautas un walsts laffa.

Endes zeenigs mahzitajs, ar leelu gudribu un skaidru sinnu wezzu laifu notikkumus kalaffidams, sawã Kursemmes stahstu-grahmatã sewischki apstahsta, kas Kursemmẽ irr notizzis: kã tur Wahzeefchi preeksch kahdeem 600 gaddeem atnahkufchi un kristigu tizzibu sluddinajufchi; kã Wahzsemmes brunnineeki par to semmiti lihds ar Widsemmi un Jggaunufemmi kahdu pufs zettortu fimti gaddu waldijufchi un tad par Kursemmi ween ihpafchi Leelkungi (Ehrzogi) sem Pohlu Behniam wirfneezibas 230 gaddus waldischanu turrejufchi, kamehr pehdigi — nu buhs drihs 40 gaddi — Kursemme Kreewu-Keisera waldischanaï padewahs. Kad tai grahmatinã nu wiffus schohs notikkumus ar apdohmu pahrlaffa, un sewischki nomanna, kã pehdigõs laifõs sem Kreewu-Keiseru waldischanu Kursemmẽ jo labbaki likkumi zelti un no waldischanas puffes wiffur peepalhdsehts, ka laudin labbi klahtohs, tad gan skaidri atshst, ka ta leela Deewa schehlastiba irr, kad Deews mums dohd dshwoht appaksch muhsu waldineekem „meerigi un kluffi, eeksch wiffas Deewabihjaschanas un gohda.“ (1. Tim. 2, 2.)

— e —

36tas mihtlas usminna:

Sestajs behrns to kurwi dabbuja, un tur tam arri ahbols bija eekschã.

37ta mihtla.

Kas tew labbumu ne warr darriht agraki, pirms tu to nodohdi?

Drithw drikkchr. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. E. Napierky.